

EUGEN ONEGIN

Alexander
Sergejevič
Puškin

Román vo veršoch

Z ruštiny preložil
JÁN ŠTRASSER

slovar

Pétri de vanité il avait encore plus de cette espece
d'orgueil qui fait avouer avec la même
indifférence les bonnes comme les mauvaises
actions, suite d'un sentiment de supériorité,
peut-etre imaginaire.
Tiré d'une lettre particuliere

Nemienim baviť celebrity.
Pozornosť priateľov mám rád,
a keďže náležíš k nim i ty,
ja niečo cenné chcem ti dať,
niečo, čo duša ušľachtilá,
čo svätá túžba, jemný cit,
poézia, tá živá sila,
a noblesa vie oceniť.
Nuž prijmi – žičlivá je chvíľa –
zhluk pestrých kapitol, kde žiaľ
strieda smiech, kde sa pomiešali
folklór a vyššie ideály,
keď som sa so slovami hral
v bezsenných nociach... prijmi sumu
dní nezrelých i prezretých,
ten plod, čo v sebe má chlad umu
i srdca utrápený dych.

PRVÁ HLAVA

Aj žiť sa ponáhľa, aj s citmi náhli sa.

Kn. Viazemskij

„Môj strýc mal svoju česť. Keď tuctu
chorôb sa do rúk odovzdal,
začal si vyžadovať úctu,
v tej veci skutočne bol kráľ.
Svet čosi také nezabúda,
no, panebože, je to nuda
deň i noc sedieť pri chorom
a na krok neopustiť dom!
Ach, koľko je v tom podlej falše
vymýšľať troske zábavu,
vankúš mu vkladať pod hlavu,
dávať mu lieky, ďalšie, ďalšie,
vzdychať a v duchu premýšľať:
Kedy už čert ťa príde vziať?“

V dostavníku tá komédia
šla hlavou dlhé hodiny
švihákovi, čo z vôle Dia
bol dedič celej rodiny.
Ľudmilini a Ruslanovi
priatelia! Práve píšem nový
román, tak potešte sa ním,
s hrdinom hneď vás zoznámim:
Onegin, priateľ môj. No iste,
pochádza priamo od Nevy,
odkiaľ, môj čitateľ, aj vy
ste, či kde aspoň žiarili ste.
Hoc prežil som tam mnoho dní,
sever je pre mňa nevhodný.

Otec mal titul, ctený, dlhý,
tri plesy dával každý rok.
Tak dlho živil ho dlhy,
až vyšiel na psí tridsiatok.
Šťastena Eugenovi priala:
najprv ho *Madam* pestovala
a po nej prišiel *Monsieur*.
Chlapec je čert, no milý je.
Nech dieťaťko sa neunaví,
Monsieur l'Abbé, ten Francúzik,
dal do učenia vtip a *chic*,
nevyžadoval prísne mravy,
pestvá mu mierne vyčítal,
do Letnej záhrady ho bral.

IV

Keď chlapec dorástol až k tomu
veku, že nevie čo a kam,
vyhnali učiteľa z domu,
môj Eugen s citmi zostal sám.
Onegin slobode sa oddá:
má účes ako káže móda,
oblek sťa *dandy* z Londýna,
tak spoznávať svet začína.
Francúzsky jazyk dokonale
slovom i písmom ovládal,
nenútene sa ukláňal
a v tanci ľahký krok mal stále.
Čo ešte chcete? Spoločnosť
rozhodla, že vie práve dosť.

Každý z nás podučil sa trochu
čomusi kdesi akosi
a vzdelaním sa, chvalabohu,
tu každý smelo honosí.
Onegin, hovorili ľudia
(čo zásadne a prísne súdia),
bol menší duch, no punktičkár:
mal v sebe jedinečný dar
byť nenútene v centre debát,
s výrazom kandidáta vied
k všetkému prihodiť pár viet,
v nezhode mlčania sa nebáť
a vyslúžiť si úsmev dám
za nečakaný epigram.

VI

Latinčina už vyšla z módy,
raz darmo, je to starý mrav.
Eugen z nej vedel, čo sa hodí:
pochopiť motto, epigraf,
Juvenalom sa blysnúť v sále,
na koniec listu písať *vale*
a z Eneidy vedel tiež
ako-tak zacitovať verš.
Nie, nemienil sa kúpať v pote
nad prachom historických kníh
a vývoj sveta poznať z nich,
no každej dobrej anekdote,
či z rímskych dôb, či z našich čias,
rád požičal svoj zvučný hlas.

Do tónov vkladať svoje vášne,
to nikdy nebol jeho cieľ.
Trochej si plietol s jambom, vážne,
mohol sa snažiť, koľko chcel.
A na Homéra, Teokrita
kašľal, dal na Adama Smitha,
bol prenikavý ekonóm,
to značí, že sa vyznal v tom,
čo výhodné je pre krajinu,
čím žije, čím je bohatá,
prečo vie žiť aj bez zlata,
keď *zisky z výrobkov* jej plynú.
Otec ho chápať nemal síl,
za úver pôdu založil.

VIII

Iste by sme ho ešte chceli
chváliť, no nie je na to čas.
V čom však bol Eugen ozaj skvelý
vedec, v čom prekonával nás,
čo od mlada sa tiahlo za ním,
čo šťastím, trýzňou, povolaním
mu bolo, celé dni čím žil
v pohodlí svojich clivých chvíľ,
to bola veda nežných vášní,
čo Ovídius ospieval
a vo vyhnanstve za ňu dal
svoj život nepokojne krásny,
nechal ho stepiam moldavským,
neuzrel viac svoj drahý Rím.

.....

X

Ako len vedel užiť faloš,
 žiarlivosť meniť za nádej,
 lož za pravdu a pravdu za lož,
 hrať tragiku a ťažiť z nej,
 byť hrdým a hneď skláňať hlavu,
 raz pozornú, raz nevšímavú!
 Ako len mlčal zasnene
 a hneď rozvíril plamene
 slov, ako súkal dámam listy!
 Ako sa vedel odovzdať
 všetkému, čo mal práve rád!
 Aký mal pohľad nežný, čistý,
 hanblivý, smelý, v pravý čas
 so slzou skrytou v tieni rias!